

زمان بازیافته

خاطرات سیاسی بهمن بازرگانی

مصاحبه کننده
امیر هموشنگ افشاری راد

نشر اختران

سرشناسه	: بازرگانی ، بهمن ، ۱۳۲۲ - مصاحبه شونده
عنوان و نام پدیدآور	: زمان بازیافته: خاطرات سیاسی بهمن بازرگانی / مصاحبه کننده امیر هوشنگ افتخاری راد
مشخصات نشر	: نشر اختران: تهران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۰۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۹۷-۹۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
موضوع	: بازرگانی ، بهمن ، ۱۳۲۲ - خاطرات
موضوع	: سازمان مجاهدین خلق ایران - اعضا - خاطرات
شناسی افزوده	: افتخاری راد، امیر هوشنگ، ۱۳۵۰ - مصاحبه گر
پایه بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۲۳۳۳ ب / ۱۵۴۲ DSR
پایه بندی دیویی	: ۹۵۵ / ۴۵۰۴۸۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۶۷۹۸۰۱۰

نشر اختران

زمان بازیافته

خاطرات سیاسی بهمن بازرگانی

مصاحبه کننده امیر هوشنگ افتخاری راد

طراح جلد: ابراهیم حقیقی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی بهمن

کارگر جنوبی - خیابان روانمهر - پلاک ۱۵۲ ط ۲ تلفن: ۶۶۴۱۰۳۲۵ و 090Akhtaran
www.akhtaranbook.ir - info@akhtaranpub.com - [Instagram.com/akhtaranpub](https://www.instagram.com/akhtaranpub)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۹۷-۹۴-۴

همه ی حقوق برای نشر اختران محفوظ است

بها: ۳۴۰۰۰ تومان

فهرست

۷	مقدمه
۹	زندان اوین - رویای نیمه شب
۱۷	از اردکی
۴۵	جوانی، سیاست و تشکیل سازمان مجاهدین
۹۱	بحث‌های مربوط به اثرات سازمان
۱۰۳	خانواده و مسئولان زن در سازمان
۱۱۵	گروه سیاسی سازمان
۱۲۱	بازداشت
۱۷۱	دادگاه
۱۸۷	زندان
۲۳۰	ادامه‌ی خاطرات زندان مشهد
۲۴۵	مارکسیست شدن تعدادی از اعضا
۲۶۵	زندان اوین از زمستان پنجاه و چهار به بعد
۲۷۱	نقد مبارزه‌ی مسلحانه
۲۹۳	نمایه

مقدمه

یکبار بهمن بازرگانی می گفت که علی باکری به شوخی گفته بود تاریخچه تشکیلات را بدهیم بهمن بنویسد چون حافظه خوبی دارد! بار دیگر بهمن بازرگان گفت که می خواستم گذشته را فراموش کنم، من مسائل خودم را داشتم. این دو نکته به قدر کافی نشان می دهد که گرفتن خاطرات از بازرگانی تنجچه - نامی تواند دشوار باشد.

بهمن بازرگانی خانه به واسطه سابقه اش، بلکه از طریق کتاب ماتریس زیبایی که رضا دایمی معرفی کرده بود، سال هشتاد و یک شناختم. هیچ چیزی درباره ی او نمی دانستم. اولین گفت و گو را با او درباره ی این کتاب در همان سال داشتم. همان در دست روزی به طور مختصر به من گفت که بازرگانی که بوده. این بود که فکر کردم خاطرات او باید گرفته شود. طبعاً وقتی با او در میان گذاشتم، هیچ استقبال نکرد. ذهنش در آن سال ها ادامه ماتریس زیبایی بود و می خواست روی آن متمرکز داشته باشد، تا گذشته ای که به آن علاقه ای نشان نمی داد.

بازرگانی در طی این سال ها بیشتر روی ایده های خود متمرکز بود و در این ضمن ما به جای خاطرات، گفت و گوی ادامه داری درباره ی ایده های بهمن بازرگانی درباره ی زیبایی و هنر و تاریخ و متدلوژی و سیاست و هژمونی تهیه کردیم که همان موقع تعدادی از این گفت و گوها در روزنامه های شرق و بعد اعتماد چاپ شد. با توجه به این که نظرات بازرگانی به ویژه درباره ی زیبایی و هژمونی نوعی بدعت و مخالف خوانی با نظریه های رایج درباره ی زیبایی است، امیدوارم که شرایط برای چاپ

آنها به صورت کتابی مستقل زیر عنوان «زیبایی و هژمونی» گفت و گوهای ماتریسی» فراهم شود. بازرگانی بعد از اینکه - به نظرم - خیالش از کتاب فضای نوین (۱۳۸۹) راحت شد، برخلاف انتظار، از اینکه خاطراتش ضبط شود استقبال کرد. البته مشکل فراموش کردن خیلی چیزها همچنان سر جای خود باقی ماند. در این کتاب عبارت «دقیقاً یادم نمی‌آید» زیاد دیده می‌شود.

در مقدمه‌ی کتاب چاپ نشده‌ی «زیبایی و هژمونی» - گفت‌وگوهای ماتریسی، نوشته‌ام که بهمن بازرگانی علیه بهمن بازرگانی است. فکر کنم در این کتاب به توضیح این نکته دیده می‌شود. کمتر کسی یافت می‌شود که در زندگی این چنین با خود مواجه شود، بین خود و خودش فاصله بگذارد، دوباره شود و محزون به ادامه دادن ایمان داشته باشد. دستکم این رو در رو شدن تمام‌عیار با خود مستلزم نوعی صداقتِ کمیاب است.

کتاب حاضر با «زندان اوین» - رمان نیمه شب» شروع می‌شود. بهمن بازرگانی یکی از رویاهای زندان، به صوت یک داستان کوتاه نوشته است. بخش بعدی دوران کودکی بهمن بازرگانی است که برای دو قلوهایش نوشته است. به هر تقدیر آنچه در این می‌آید (که قطع یقین، کامل و توپر نیست)، گوشه‌ای از تاریخچه‌ی نسلی حرامی است که تاریخ ما را متأثر کردند، بدون گذر از این زمانِ ناهمزمان، می‌تواند قرائت معینی از تاریخ خود داشت.

امیر هوشیار، انتخابی راد

لندن - ۱۳۹۲